

გადაზღვევის ბიზნეს-პროცესის ავტომატიზაციის ამოცანა

მარინე თუშიშვილი¹, ქეთევან ავალიშვილი¹, დავით ჟორჟოლიანი²
1-საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, 2-შპს „მაისოფტი“.

რეზიუმე

განხილულია გადაზღვევის ამოცანა, როგორც რთული ბიზნეს-პროცესი და ამავედროულად რთული ეკონომიური ურთიერთობის სისტემა. აღნიშნულია რომ სადაზღვევო კომპანიების სტაბილურობას მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს მისი გადაზღვევის პოლიტიკა და გადამზღვევი პარტნიორების სწორად შერჩევა, რაც ითხოვს ოპტიმალურ გადაწყვეტილებას. სტატიაში განხილულია გადაზღვევის ძირითადი ფორმები, ეტაპები და მიმართულებები, რაც ბაღებს სხვადასხვა შინაარსისა და სირთულის ამოცანებს და გულისხმობს ისეთი ინფორმაციული სისტემის შექმნას, რომელიც უზრუნველყოფს ამ პროცესების ავტომატიზაციას. ნაშრომში მოყვანილია ის კონკრეტული მოთხოვნები, რასაც უნდა აკმაყოფილებდეს გადაზღვევის ავტომატიზაციის ინფორმაციულ-ტექნოლოგიური სისტემა და განსაზღვრულია ამ სისტემის ძირითადი მოდულები.

საკვანძო სიტყვები: გადაზღვევა. ფაკულტატიური. ობლიგატორული. ცეფენტი. ცესიონარი.

1. შესავალი

ეკონომიკისა და საინჟინრო პრაქტიკის სხვადასხვა სფეროში უკვე საკმაოდ ხშირად დგება საკითხი რთულ სიტუაციებში ოპტიმალური გადაწყვეტილების მიღებაზე. ამასთან დაკავშირებით ჩნდება მოთხოვნა გადაწყვეტილების მიღების მეთოდებისა და ალგორითმების შექმნაზე, რაც მნიშვნელოვნად ამარტივებს კონკრეტულ პროცესებს და გადაწყვეტილების მიღებასაც მაღალ საიმედოობას ანიჭებს. ასეთი ტიპის ამოცანების გადაჭრა ითხოვს გადაწყვეტილების მიღების პროცესების ფორმალიზებას, რაც ცხადია მნიშვნელოვან დახმარებას უწევს პრაქტიკული ამოცანების ამოხსნას.

დაზღვევის თეორიასა და პრაქტიკაში გადაწყვეტილების მიღების ერთ-ერთი ასეთი რთული პროცედურაა გადაზღვევა, ეს არის ოპერაცია ორ სადაზღვევო კომპანიას შორის, რომლის დროსაც დაზღვევის (გადაზღვევის) ხელშეკრულებით ერთ-ერთი მხარე თავის თავზე იღებს რისკის ნაწილს, სადაზღვევო პრემიის გადახდის სანაცვლოდ. ამ დროს თავდაპირველი მზღვეველი (გადამცემი კომპანია) ჩვეულებრივი დამზღვევის როლში გამოდის, რითაც ამცირებს (ან საერთოდ, ნულზე დაჰყავს) თავისი რისკის დონეს.

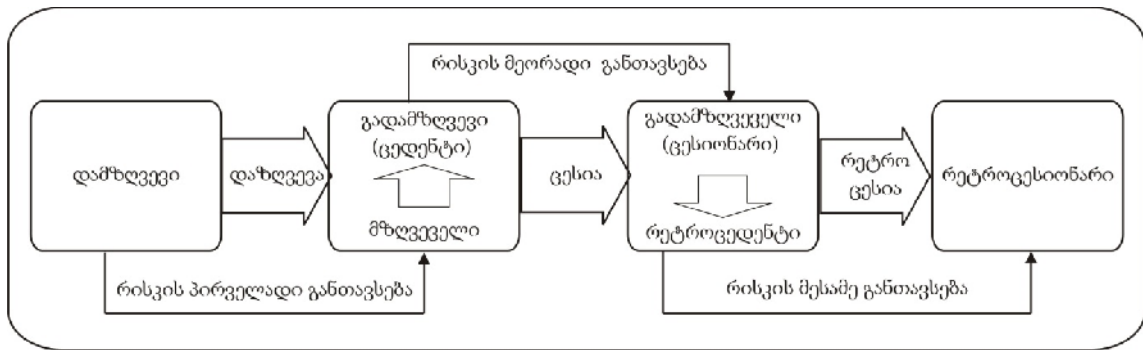
2. გადაზღვევა და მასთან დაკავშირებული პროცესები

გადაზღვევა არის ეკონომიური ურთიერთობის სისტემა, რომლის შესაბამისადაც მზღვეველი იღებს რა დაზღვევის რისკებს, მათ მიმართ პასუხისმგებლობის ნაწილს გადასცემს სხვა მზღვეველებს (გადამზღვეველებს) შეთანხმებული პირობების შესაბამისად, რითაც

შედლებისდაგვარად უზრუნველყოფს ბალანსირებული სადაზღვევო პოლისის შექმნას, ფინანსური რენტაბელობის მდგომარეობისა და სადაზღვევო ოპერაციების რენტაბელობის უზრუნველყოფას. ამგვარად სადაზღვევო კომპანიის სტაბილურობას მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს მისი გადაზღვევის პოლიტიკა და გადამზღვევი პარტნიორების სწორად შერჩევა, რადგან მძლავრ და საიმედო პარტნიორებთან თანამშრომლობა ერთი მხრივ ხელს უწყობს გადაზღვეული რისკების დიდი სიზუსტით მართვას და მეორე მხრივ ხშირად იწვევს კომპანიის გადაზღვევის ხარჯების გაზრდას.

მზღვეველისა და გადამზღვეველის ურთიერთობები ფორმდება გადაზღვევის ხელშეკრულებით, რომლის მიხედვითაც ერთი მხარე, მზღვეველი ან ცელენტი, გადასცემს რისკს და პრემიის შესაბამის ნაწილს მეორე მხარეს, გადამზღვეველს ან ცესიონარს, რომელიც იღებს ვალდებულებას სადაზღვევო შემთხვევის წარმოშობისას გადაიხადოს მასზე დაკისრებული რისკის ნაწილი.

გადამზღვეველს თავის მხრივ, შეუძლია გადასცეს რისკის ნაწილი შემდეგ გადამზღვეველს. ამ შემთხვევაში გადამზღვეველი გამოდის რეტროცედენტის როლში, ხოლო ახალი გადამზღვეველი კომპანია კი რეტროცესიონერად იწოდება. რაც შეეხება რისკების გადაცემის ოპერაციას, მას რეტროცესიას უწოდებენ. 1-ელ ნახაზზე გამოსახულია გადაზღვევის პროცესის ამსახველი სქემა.

ნახ.1. გადაზღვევის პროცესის ამსახველი სქემა

გადაზღვევაში გადაცემული რისკების ზომა ეკონომიკურად დასაბუთებული უნდა იყოს. გადამეტებული გადაზღვევა, ზოგიერთი გამონაკლისის გარდა (ავიაცია და საკუთრების უარყოფითად აისახება გადამზღვეველზე. მეორეს მხრივ, რისკების არასაკმარისი გადაცემა, კატასტროფული დანაკარგების დაწყების შემთხვევაში, მძიმე ფინანსურ მდგომარეობაში ჩააყენებს მზღვეველს, რომელიც არ არის უზრუნველყოფილი საიმედო გადაზღვევის დაცვით.

გადაზღვევა ეს არის რთული ბიზნეს-პროცესი და ამ სფეროში ეფექტური პოლიტიკის გასატარებად და ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად, საჭიროა ისეთი ინფორმაციული სისტემის შექმნა, რომელიც გადაზღვევის ძირითადი მიმართულებების გათვალისწინებით უზრუნველყოფს მონაცემების დაგროვებას და კონსოლიდაციას და ასევე ბიზნეს-პროცესების ავტომატიზაციას. გადაზღვევის პროცესი ბევრ ფაქტორზეა დამოკიდებული, ამიტომ მისი კლასიფიცირებაც მრავალმხრივია. გადაზღვევის პროცესში, მზღვეველის (ცელენტი) და

გადამზღვეველის (ცესიონარი) რისკების გადაცემის და მიღების თავისუფლების ხარისხის მიხედვით გამოყოფენ ფაკულტატურ და ობლიგატორულ გადაზღვევას.

გადაზღვევის ფაკულტატური ფორმა გულისხმობს გადამზღვეველის და ცედენტის ინდივიდუალურობას ანუ არჩევანის უფლებას. კერძოდ, მიიღოს თუ არა გადამზღვეველმა გადაზღვევის წინადადება და გადასცეს თუ არა ცედენტმა გადამზღვეველს ყოველი კონკრეტული რისკი და თუ გადასცემს, რომელ გადამზღვეველს გადასცეს და რა პირობებით.

ობლიგატორული გადაზღვევა წარმოადგენს სადაზღვევო კომპანიის გადაზღვევით დაცვის ერთ-ერთ ფორმას, რომელიც ხელშეკრულების გაფორმების აუცილებლობას გულისხმობს. ობლიგატორული გადაზღვევის ხელშეკრულება განუსაზღვრელი ვადით იდება, მისი გაწყვეტის უფლებით, რომელიც შეიძლება გამოწვეული იყოს ორივე მხრიდან – ურთიერთ შეტყობინებით, სადაც პირობები მკვეთრად არის ფორმულირებული. ფაკულტატური გადაზღვევისგან განსხვავებით, ობლიგატორული გადაზღვევისას, გადაცემას ექვემდებარება არა ცალკეული რისკები, არამედ სადაზღვევო პორტფელის მნიშვნელოვანი ნაწილი.

ცედენტსა და გადამზღვეველს შორის რისკების განაწილების სისტემის მიხედვით ანსხვავებენ პროპორციულ და არაპროპორციულ ხელშეკრულებებს.

პროპორციული გადაზღვევის დროს მზღვეველი და გადამზღვეველი სადაზღვევო პასუხისმგებლობას, სადაზღვევო პრემიას და სადაზღვევო ანაზღაურებას ერთმანეთში წინასწარ განსაზღვრული პროპორციით ინაწილებენ, რომელიც შეესაბამება მათი პასუხისმგებლობის წილებს.

არაპროპორციული გადაზღვევის პრაქტიკაში, გადამზღვეველის მონაწილეობა სადაზღვევო გადასახადებისა და სადაზღვევო ანაზღაურების გაცემისას არ განისაზღვრება გადაზღვევის პროცენტით.

თანამედროვე სადაზღვევო საქმეში გადაზღვევა დაკავშირებულია ასევე შემდეგი ძირითადი ფუნქციების შესრულებასთან:

- დაზღვევაზე აღებული რისკების მეორადი გადანაწილება;
- მზღვეველის საქმიანობის რეზულტატების ბალანსირების უზრუნველყოფა ყოველი კალენდარული წლისთვის;
- მზღვეველის ფინანსური მდგომარეობის დაცვა;
- ზემოქმედება პირდაპირი მზღვეველის გადახდისუნარიანობის მაჩვენებლების გაუმჯობესებაზე ;
- ლიკვიდური აქტივების წარმოდგენა პირდაპირი მზღვეველის მიერ ზარალის სწრაფი რეგულირებისათვის, როდესაც დგება სადაზღვევო შემთხვევა, დაზღვეული რისკებით.

საიმედო გადაზღვევის სისტემა, შეიძლება წარმოადგენდეს ერთ-ერთ კონკურენტულ უპირატესობას სადაზღვევო კომპანიებისათვის, რომლებიც იბრძვიან საქმიანობის გაფართოებისთვის, კლიენტების მოზიდვის ხარჯზე. გარდა ამისა ეს არის ფინანსური ინსტრუმენტი, რომელსაც სადაზღვევო კომპანია იყენებს მისი სადაზღვევო პორტფელის ბალანსირებისთვის, დიდი

ზარალისგან დაცვისთვის და იმ რისკების ჩამონათვალის გაფართოებისთვის, რისი დაზღვევაც მათ შეუძლიათ. გადაზღვევის პროცესში მონაწილე მხარეების მჭიდრო ურთიერთობების შედეგად ვლინდება სადაზღვევო კომპანიების მოთხოვნილებები და მუშავდება გადაზღვევის პროგრამები, რომელიც პასუხობს სადაზღვევო ბაზრის არსებულ მოთხოვნებს.

საერთაშორისო გადამზღვევლები ცდილობენ განსაზღვრონ ბაზრის განვითარების მიმართულება და შესთავაზონ მზღვეველებს მომგებიანი გადაწყვეტილებები. მაგალითად, “ალდაგი ბისიას სადაზღვევო კომპანია” თანამშრომლობს შემდეგ საერთაშორისო საბროკერო და გადამზღვევ ორგანიზაციებთან: *SCOR, Hannover Re, Polish Re, Sava Re, Syndicates of Lloyd's, Allianz, British Marine, Munich Re, Chartis, ACE, General Insurance Corporation of India, Ingosstrakh, Sovag, General Cologne Re.*

2. გადაზღვევის ავტომატიზაციის ამოცანა

გადაზღვევის ამოცანებში გადაწყვეტილების მიღება დაკავშირებულია გარდაუვლ რისკებთან, ამიტომ ასეთი ამოცანების გადაწყვეტა ძირითადად უკავშირდება ამ რისკის მინიმიზაციას. აქედან გამომდინარე, გადაზღვევის ამოცანათა მიმართ ზოგადი მიდგომა, როდესაც მათი ამოხსნა რისკის თეორიისა და გადაწყვეტილების მიღების თეორიის საფუძველზე ხდება, ინფორმაციის დამუშავების პროცესში, უნდა შეიცავდეს გარკვეულ სიახლეებს, კერძოდ ბიზნეს-ანალიტიკოსს უნდა მიეწოდოს დამატებითი კრიტერიუმები, რითაც მან გადაწყვეტილების მიღებისას უნდა იხელმძღვანელოს.

როგორც სადაზღვევო საქმის მოკლე დახასიათებამ გვაჩვენა გადაზღვევის ბიზნეს-პროცესი ბევრი ეტაპებისა და მიმართულებისგან შესდგება. ეს არის სხვა მზღვეველებთან ურთიერთობის სქემები, სხვადასხვა ხასიათის ხელშეკრულებები, ანგარიშები, ბორდერო, პრემიები, საკომისიოები, ზარალი და სხვა, რაც ბაღებს სხვადასხვა შინაარსის და სირთულის ამოცანებს, რომელიც შესაძლებელია შეასრულოს ინფორმაციულ-ტექნოლოგიურმა სისტემამ, რომელიც უზრუნველყოფს მონაცემთა დაგროვებას და კონსოლიდაციას ბიზნესის ძირითადი მიმართულებებისთვის, და ასევე უზრუნველყოფს გადაზღვევის ბიზნეს-პროცესების ავტომატიზაციას გადაზღვევისა და ანდერაიტინგის სფეროში ეფექტური პოლიტიკის გასატარებლად. დღეისათვის არსებობს უამრავი ნაშრომი, მეთოდი, ალგორითმი და პრაქტიკული პროექტი, რომელიც იხილავს ასევე გადაზღვევის რისკების ოპტიმიზაციის ამოცანებს, რათა შეიქმნას რისკების განაწილების განზოგადოებული ფუნქცია, რომლის საფუძველზეც შესაძლებელი იქნება გადაწყვეტილების მიღების პროცედურის პარამეტრიზაცია.

გადაზღვევის ბიზნეს-პროცესების ავტომატიზაციის ინფორმაციულ-ტექნოლოგიური სისტემის ფუნქციებში უნდა შედიოდეს:

- **გადაზღვევის ხელშეკრულებათა აღრიცხვა** - ფაკულტატური და ობლიგატორული გადაზღვევის ხელშეკრულებათა აღრიცხვის გამოყოფა და მათი შესაბამისი მოდულების შექმნა.

- **ფაკულტატური გადაზღვევის მოდული** – უნდა უზრუნველყოფდეს ფაკულტატური გადაზღვევის შემავალი ხელშეკრულებების და ასევე რეტროცესიის ხელშეკრულებათა რეგისტრაციას (ხელშეკრულებების ძირითადი რეკვიზიტების შეტანა, გადაზღვევის პროგრამის ფორმირება, ობიექტების რეგისტრაცია და ობიექტების მახასიათებლების და გადაზღვევის პირობების შეტანა).

- **ობლიგატორული გადაზღვევის მოდული** – უნდა უზრუნველყოფდეს ობლიგატორული გადაზღვევის შემავალი ხელშეკრულებების და ასევე რეტროცესიის ხელშეკრულებათა რეგისტრაციას (ხელშეკრულებების ძირითადი რეკვიზიტების შეტანა, გადაზღვევის პროგრამის ფორმირება, გადაზღვევის კრიტერიუმების და რისკების პირობების დადგენა, სატარიფო ბაღეების შექმნა).

- **ბორდეროს დამუშავების მოდული** – უნდა უზრუნველყოფდეს ბორდეროს იმპორტის შაბლონების კონსტრუირებას სხვადასხვა კონტრაგენტებისთვის, უშუალო ბორდეროს რისკების იმპორტს, ბორდეროს განცხადებულ ზარალს, ბორდეროს გადახდილ ზარალს, ბორდეროს ფორმირებას რეტროცესიის ობლიგატორული ხელშეკრულების მიხედვით.

- **გადაზღვევის ანალიტიკური მხარდაჭერის მოდული** - უნდა უზრუნველყოფდეს გადაზღვევის საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის სრული სპექტრის ანალიზს (ხელშეკრულებები, ობიექტები, ანაზღაურება, ბორდერო, ფინანსური მაჩვენებლები), მონაცემთა ფილტრების შაბლონების კონსტრუირებას და შენახვას, შედეგების ექსპორტს შ ხცელ, თ და სხვა ფორმატებში.

- **ზარალის დარეგულირების მოდული** – უნდა უზრუნველყოფდეს ზარალის დარეგულირების საქმის ფორმირებას (საქმის ძირითადი რეკვიზიტების შეტანა, ინფორმაცია სადაზღვევო შემთხვევების შესახებ, გადაცემული დოკუმენტების მიმარება, სადაზღვევო ანაზღაურების შესახებ ინფორმაციის შეტანა), გადაზღვევის ხელშეკრულების და ობიექტის შესახებ ინფორმაციის გადახედვას.

- **საბანკო ამონაწერის იმპორტის და გაცემული გადასახადების მოდული** - უნდა უზრუნველყოფდეს საბანკო ამონაწერების იმპორტს ფაილებიდან, გადასახადების რეესტრის ფორმირებას, გაცემული გადასახადების ჯამების გატარებას ხელშეკრულებების, ბორდეროს და ობიექტების მიხედვით.

- **ვალუტის კურსის ცვლილების და იმპორტის მოდული** - უნდა უზრუნველყოფდეს ვალუტის კურსის იმპორტს ფაილიდან ან მონაცემთა ბაზიდან, ვალუტის კურსის შექმნას და რედაქტირებას.

- **ნორმატიულ-საცნობარო ინფორმაციის შეტანის მოდული** – უნდა უზრუნველყოფდეს სისტემური ცნობარების და ობიექტების მახასიათებლების შეცვლას, იერარქიული სამომხმარებლო ცნობარების შექმნას და მხარდაჭერას, ბიზნესის ყოველი მიმართულებისთვის სააღრიცხვო პარამეტრების შექმნას.

- **ნებისმიერი სხვა აქტუალური ამოცანები** – უნდა იყოს გათვალისწინებული და დამატებული კონკრეტული სადაზღვევო კომპანიების ინდივიდუალური მოთხოვნების და კომპანიის მუშაობის სპეციფიკის შესაბამისად.

3. დასკვნა

გადაზღვევის ბიზნეს-პროცესი ბევრი ეტაპებისა და მიმართულებისგან შესდგება, რაც ბაღებს სხვადასხვა შინაარსის და სირთულის ამოცანებს, რომელიც ცხადია უნდა შესრულოს ინფორმაციულ-ტექნოლოგიურმა სისტემამ. ასეთი სისტემის შექმნა უზრუნველყოფს მონაცემთა დაგროვებას და კონსოლიდაციას და ასევე გადაზღვევის ბიზნეს-პროცესების ავტომატიზაციას. ასეთი ტიპის ამოცანათა გადაწყვეტა, მნიშვნელოვან დახმარებას უწევს პრაქტიკული ამოცანების ამოხსნას.

ლიტერატურა:

1. Казанцев С.К. Основы страхования: Уч. пособ., Екатеринбург. „ИПК УГТУ“. 1998
2. Журавлев Ю.М. Факультативное перестрахование./ Словарь-справочник терминов по страхованию и перестрахованию. М., „Анкил“, 1994
3. <http://www.ininfo.ru/insurance/index.php?pg=ins&sub=reins>.
4. კაკაშვილი ნ. ბიზნესი და კანონმდებლობა. ანალიტიკურ-სამეცნიერო ჟურნ. „სადაზღვევო საქმე“. №23/21. 2010. <http://www.nplg.gov.ge/gsd/cgi-bin/library.exe>
5. Пфайффер К. Введение в перестрахование. М., „Анкил“. 2000.

THE PROBLEM OF AUTOMATION OF BUSINESS-PROCESSES REINSURANCE

Tushishvili Marine¹, Avalishvili Ketevan¹, Jorjoliani David²
1-Georgian Technical University, 2-Mysoft Ltd.

Summary

In the article, there are discussed and considered the objectives of reinsurance as a complicated business process which at the same time represents a system of economic relationships. It is noted that the stability of insurance companies are largely determined by the policy of reinsurance and a clear choice for a partner reinsurance that requires optimal solutions. In the article, there are considered the basic forms, stages and directions of reinsurance, which entails the necessity of solving of different problems and requires the development of information systems for automation of these processes. The paper presents specific requirements, meeting the demands of the information-technological systems of the automation of reinsurance, as well as the key function modules.

ЗАДАЧА АВТОМАТИЗАЦИИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ ПЕРЕСТРАХОВАНИЯ

Тушишвили М.¹, Авалишвили К.¹, Жоржوليანი Д.²
1-Грузинский Технический Университет,
2-ООО. Маисофт.

Резюме

Рассмотрены задачи перестрахования как сложного бизнес процесса и, в то же время представляющего собой сложную систему экономических взаимосвязей. Отмечено, что стабильность страховых компаний в значительной мере определяется политикой перестрахования и четким выбором партнера перестрахования, что требует оптимального решения. В статье рассмотрены основные формы, этапы и направления перестрахования, что влечет за собой необходимость решения различных задач и требует разработки информационных систем, обеспечивающих автоматизацию этих процессов. В работе представлены конкретные требования, соответствующие запросам информационно-технологических систем автоматизации перестрахования, а также определены основные функции – модули.